

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Dominica IV. post trinitatis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

Dominica IV. post Trinitatis.

Evangelium Luc. 6. vers. 36. 42.

Magi cum vidissent Christum & adorassent, non reversi sunt ad Herodem, sed per aliam viam in terram suam remigrarunt, Matth. 2. v. 12.

Egregiam B. Patres hinc nectunt Allegoriam, ut si quis prælucente stella fidei per pœnitentiam Christum accesserit, non redeat posthâc ad volutabra mundi, quod sues in usu habent, 2. Pet. 2. v. 22. sed novam ingressus viam à relictis erroribus absteineat. Venisti per viam scortationis, inquit Chrysostomus, ambula de cœtero viam castitatis, venisti per viam avaritiæ, ambula de cœtero per viam elemosynarum, venisti per viam ebrietatis & temulentæ, ambula de cœtero per viam sobrietatis & temperantiæ. Arctissimo enim vinculo inter se cohærent pœnitentia & nova obedientia, quæ si non sequitur, pœnitentia vera non fuit, quod inde patet, quia fides, quæ conversionis anima est, per charitatem operatur, Gal. 5. v. 6.

Ante octiduum didicimus à Publicanis, quomodo vias peccatorum relinquere & Christum accedere possimus, nimirum per pœnitentiam. Jam sequitur, quando consecuti sumus peccatorum remissionem, quomodo nos gerere debeamus, ut fidem nostram ostendamus, quæ absque operibus mortua est, Jac. 2. v. 17. 18.

Partes Evangelii duæ sunt:

1. *Operum charitatis imperatio.*

II. *Parabolica illustratio.*

J. J.

EXEGESIS.

Cum Rex non erat in Israel, quilibet faciebat, quod sibi rectum videbatur, Jud. 21. v. ult. Hoc non procedit in Ecclesia. Habemus etiam Regem, qui leges nobis præscribit, & expressè dicit: Ego Dominus Deus vester, in præceptis meis ambulate, & judicia mea custodite & facite ea, Ezech. 20. v. 19. vitemus igitur *ἑλεθορηκείαν*, Col. 2. v. 18. frustra enim servitur Deo mandatis hominum, Matth. 15. v. 9.

Epitomen adornavit nobis Christus in hodierno Evangelio, quæ opera verè bona Deo quæ placentia nobis commendat:

1. *Generaliter* his verbis: Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Misericordia est affectus cordis compatientis ob alienam miseriam, nec compatientis tantum, sed juvenis etiam vel re, vel consilio, vel effectu & precibus, vel modo quocunque alio. Hæc est corona omnium virtutum, & catena illa aurea, quæ cælum & terra invicem colligata sunt. Christus igitur, ut fidelis Architectus structuram Spiritualis ædificii inchoat à fundamento. Ubi enim vera & sincera est misericordia, ibi non indigemus regulis, quomodo erga proximum nos gerere debeamus, sed internus ille Doctor hæc omnia monstrabit, hinc dilectio, ex qua oritur misericordia, legis impletio dicitur, Rom. 13. v. 8.

Insti-

Institget nos

1. *Mandatum.* Non stat in tuo arbitrio, num velis exercere hanc virtutem nec ne, sed imperativus te obligat, quem talis tibi Dominus insinuat, qui animam & corpus in gehennam perdere potest, Matth. 10. vers. 28.

Centurio Capernaiticus habebat servos obedientissimos, Matth. 8. vers. 9. nos etiam sumus servi Dei, quid igitur magis decebit nos quam obedientia. Obedientia melior est quam victimæ, & auscultare magis quam offerre adipem arietum, 1. Sam. 15. vers. 22.

2. *Exemplum,* quod est Patris cœlestis, quem Christus nos imitari vult, non ἀπλῶς, sed κατὰ τὴν, hoc videlicet respectu, ut quantum in hac depravata natura fieri potest, opera misericordiæ & dilectionis conformemus ad proprietates misericordiæ divinæ. Misericordia autem Dei est

1. *Cordialis,* Luc. 1. vers. 78. Unde Pater misericordiarum & Deus omnis consolationis appellatur, 2. Cor. 1. v. 3. cuius misericordia tanta est, quantus ipse est, Sir. 2. v. 22. Ita nostra misericordia non in verbis aut gestibus tantum consistat, sed ipso opere declaretur necesse est, Col. 3. vers. 12. Jac. 2. v. 15. 16.

2. *Vniversalis,* Sir. 18. v. 2. Ita nostra misericordia ad omnes se extendat, tam amicos quam inimicos, Matth. 5. v. 44.

3. *Perpetualis,* Esa. 54. v. 8. Thren. 3. v. 23. Ita & nos dum tempus habemus, bonum operemur ad omnes, & non deficiamus, Gal. 6. v. 9. 10.

Beati tales misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur, Matt. 5. v. 7.

II. *Specialiter.* Ne enim quis seipsum decipiat, quasi verè sit misericors, modò

affectum habeat, licet effectus nunquam sequatur: Specialia quædam opera recenset, quæ ex misericordia, si vera sit & realis, promanare solent:

1. *Judicii temerarii detestatio.* Ita enim habet aphorismus Christi: nolite judicare, nolite condemnare. Quibus verbis non improbatur iudicium ordinarium, quod in proximum delinquentem exercetur, vel in Ecclesia, Esa. 58. v. 1. vel in politia, Exod. 18. vers. 22. 2. Chron. 19. vers. 6. sed iudicium temerarium, quando quis proximi nævos exaggerat, omnia quæ facit animo fortè non malo, in deteriorem partem interpretatur, & calumniatur. Hoc est vitium perquam familiare in vita communi, sed gravissimè hoc ipso peccatur

1. *Contra Deum,* Qui enim temere alios iudicat, in Deum ipsum injurius est, & honorem Deo debitum ad se rapit, Roman. 14. vers. 4.

2. *Contra proximum,* qui conservus est illius, à quo iudicatur. Conservum autem iudicare & condemnare, pugnat contra Christianam charitatem, quæ non aperit sed operit, non detegit sed tegit multitudinem peccatorum, 1. Pet. 4. v. 8.

3. *Contra seipsum.* Obnoxius enim redditur iudicio Dei, ut Christus iudicat, quando dicit: Nolite iudicare, & non iudicabimini, nolite condemnare, & non condemnabimini. Unde à contrario sensu elicitur, qui temerè alios iudicant & condemnant, iudicium & condemnationem divinam hoc ipso sibi attrahere. Quo enim iudicio iudicamus, eodem iudicabimur, Matth. 7. v. 12. nolite igitur iudicare ante tempus, quoadusque Dominus veniat, qui illuminabit abscondita tenebrarum, &

consilia cordium manifestabit, tunc laus erit unicuique à Deo, 1. Cor. 4. v. 5.

2. *Fraterna reconciliatio.* Nam remitte, inquit Christus, & remitteretur vobis. Non quod remissio nostra, quâ proximo condonamus offensas, sit causa per & propter quam Deus nobis peccata remittat, sed conditionem tantum ponit Christus, quam Deus à nobis requirit, si peccatorum remissionem consequi velimus. Ubi enim odium implacabile regnat, ibi non est vera fides, quæ per charitatem operatur, Gal. 5. v. 6. absque fide autem impossibile est Deo placere, Ebr. 11. v. 6.

Si igitur verbo vel facto offensus es à proximo, noli immortales iras gerere, sed remitte proximo, quod deliquit in te, & tunc deprecanti tibi peccata solventur, Sir. 28. v. 2. Considera quoties Deum offenderis. Id non fit semel sed singulis diebus, & quidem septies, Prov. 24. v. 16. imò septuagies septies Matth. 18. v. 22. quæ autem proportio inter offensam, quâ Deum ad iram provocasti, & inter offensam, quâ proximus telaxit? nulla profectò. Si vis igitur tibi remitti à Deo, oportet ut remittas proximo, id quod clarissimis verbis Christus docet, Matth. 18. v. 35.

3. *Beneficentia declaratio.* Quia enim Christus in verbis & operibus vult dominari misericordiam, ideo non solum faciles in condonando, sed etiam liberales in dando nos esse jubet. Certè vix magis est necessarium præceptum in vita quotidiana, semper enim dives & pauper cohabitant, Prov. 22. v. 2. Matth. 26. v. 11. homines autem promptiores sunt ad accipiendum quàm ad dandum, Sir. 4. v. 36. propterea toties nobis inculcatur in Scriptura, ut manum aperiamus pauperi, Deut. 15. v. 8. Prov. 3. v. 9.

Esa. 58. v. 7. Tob. 4. v. 7. Sir. 3. v. 33. & c. Rom. 12. v. 13. Gal. 6. v. 9. Eph. 4. v. 28.

Dandum igitur

1. *De proprio.* Tob. 4. v. 7. qui enim offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui victimat filium in conspectu Patris sui, Sir. 34. v. 24.

2. *De superfluo.* Hinc Johannes Baptista monet, quod is, qui duas habet tunicas, non habenti unam dare debeat, Luc. 3. v. 11. Sic enim impertendum pauperibus, ne cedat ipsis in relaxationem, nobis verò in angustiam, 2. Cor. 8. v. 13. proinde notanda hinc regula Tob. 4. v. 8. Si multum tibi fuerit, etiam abundanter tribue, si exiguum tibi fuerit, exiguum etiam libenter impertiri stude.

3. *De necessario.* Quando exul aliquis te compellit de elemosyna, aut alius quidam ad summam inopiam redactus, ibi certè frustum panis, quod tibi adhuc superest, cum ipso dividere debes, exemplo viduæ, Luc. 21. v. 3. & Macedonum, 2. Cor. 8. v. 3. Martini item Episcopi, qui pallium dividit, & dimidiâ parte nudum vestivit.

Hoc (1.) *æquum.* Quicquid enim habemus, à Deo habemus, & hoc sine etiam accepimus, ut necessitatem proximi sublevemus, Eph. 4. v. 28. (2) *Christianum,* & fidem ostendit, Jac. 2. vers. 18. Act. 9. vers. 36. (3.) *Beatum,* Act. 20. vers. 35. Caro quidem non credit, sed exempla probant. Deus est beatissimus, quia ipse omnia dat & nihil accipit. Imò in tota natura omnia quæ dant, præstantiora sunt, quàm quæ accipiunt. Sol est præstantior lunâ, quia ille dat, hæc accipit lumen, & c: (4) *proficuum.* Magis enim dicit dare quàm accipere, Prov. 19. v. 17. inquit Salomo: Qui miseretur pauperis, mutuo dat Domino, & largissimam retributionem acci-

accipiet. Id confirmat Christus suo testimonio, quando mensuram bonam & confertam & concussam atque exundantem in finem eorum effusum iri asserit, qui largis eleemosynis pauperes exhilaraverint. Cumulatissima igitur sequetur *retributio*

1. *In vita presente.* Otant enim pauperes pro benefactoribus suis, Sir. 29. v. 15. & qui dat pauperibus nunquam egebit, Prov. 28. v. 27. Confer etiam 2. Cor. 9. v. 6. Cornu ejus exaltabitur in gloria, Pl. 112. vers. 9. Esa. 58. v. 8. tranquillè vivet & beatè moritur, Pl. 41. v. 1. seqq.

2. *In vita sequente,* Matt. 19. v. 21. Luc. 16. vers. 9. eleemosyna enim non patitur animam ire in tenebras, Tob. 4. v. 11. sed purgat peccata, & facit invenire vitam æternam, Tob. 12. vers. 9. Matth. 25. v. 34. Luc. 12. v. 33. Contra verò, qui in misericors est erga proximum, justitiam experietur, de quo Christus v. 38. & qua proximo mensurâ mensus est, eadem metietur ipsi, Prov. 21. v. 13. Jac. 2. v. 13.

De Secundo.

Restat pars altera, nimirum *parabolica preceptorum horum illustratio*, quam breviter percurremus. Parabolæ tres sunt

1. *De Cæco Cæci Duce.* Num potest cæcus cæcum ducere inquit, nonne ambo in foveam cadent? Quibus verbis tacitè notat Pharisæos & Scribas, qui clavem scientiæ sibi impudenter vindicabant, aliosque superciliosè contemnebant, cum tamen ipsi in rebus divinis vel talpâ coeciore essent, & quos ducebant homines simplices & plebejos, in foveam æternæ perditionis præcipitarent, ut expressè nominantur, Matth. 15. v. 14.

Potest tamen hæc sententia ad nostrum

etiam propositum applicari, præsertim quando caro nostra ad præcepta superiora: Remittite & remittetur vobis, date & dabitur vobis, excipit: Cur ego solus dem? hic & ille plus habet quàm ego, & tamen nihil erogat pauperibus. Cur remittam, cum proximus mihi non velit remittere? ibi procedit parabola: Num coecus coecum potest ducere? nonne ambo in foveam cadent? quid ad te hic vel ille, tu fac officium, proximus non respondebit pro te, sed pro se in extremo judicio, Rom. 14. v. 12. unusquisq; enim proprium onus portabit, Gal. 6. v. 5. conf. 2. Pet. 1. v. 7. 9. videamus igitur quos & quales in negotio religionis duces sequamur, periculum enim hoc in casu maximum, Esa. 9. v. 16.

II. *De Magistro discipulum superante:* Discipulus non est supra Magistrum, inquit Christus, si verò est sicut magister, perfectus est. Iterum de Scribis & Pharisæis loquitur Dominus principaliter, secundariò tamen ad præcepta enumerata respicit. Caro enim quandoque oggannit: Si quotidie dimiserò unicuique, quod in me delinquit, contemtui obnoxius ero, & ita veterem ferendo injuriam in vitam novam. Si semper dederò, quomodo tandem dives ero? oportet etiam pro liberis aliquem thesaurum colligere. Sed respondet Christus ad has objectiunculas: Discipulus non est supra magistrum. Ego vobis dico, date & dabitur vobis, remittite & remitteretur vobis, cur non creditis verbis meis? vultis me docere? aut justificare sapientiam? Luc. 7. vers. 35. an nescitis, quod omnes promissiones divinæ sint intelligendæ cum exceptione crucis. Ego ipse pauper & contemptus fui in mundo, cur ergò vos meliorem fortem expetitis?

Disci-

Discimus inde, quando Christus Magister noster aliquid nobis præcipit, non ad cynosuram rationis examinandum, sed absque ulla tergiversatione exequendum esse, ogganniat caro quicquid velit, sicut Abraham suo nobis exemplo præluet. Rom. 4. v. 18. seqq. neque hic nos absterreat contemptus mundi, qui enim hominibus placere studet, Christi discipulus esse non potest, Gal. 1. v. 10.

III. De festuca & trabe, quâ iterum carnis nostræ exceptiunculas quasdam reprimat, quæ semper ad devia deflectit, Pl. 95. v. 10. & præcepta illa difficulter ad praxin transfert, proximus est malus, inquit, & multis nævis obnoxius. Cur non iudicem? Cur remittam? cur donem? certè non meretur, aburetur bonitate mea ad malitiam, &c. Sed respondet Christus: Quid vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem in oculo tuo non consideras? Hypocrita eijce prius trabem ex oculo tuo, & tunc perspice, ut festucam etiam de oculo fratris tui educat. Justus enim prior est acufator sui, postea proximum explorat, inquit Salomo Prov. 18. v. 17.

Multi hodiè sunt φιλαυτοι, 2. Tim. 3. v. 2. qui crassas ipsi trabes in oculis habent, & nescio quas tamen festuculas in aliis exagitant. Caveamus hoc vitium, & nosmetipsos consideremus, Gal. 6. v. 1. nam aut sumus, aut fuimus, aut possumus esse quod hic est, omnes peccatores, & egemus gloria Dei, Rom. 3. v. 23.

Sicut igitur proximus indiget benevolentia nostra, ut demus & condonemus ipsi, quando lapsu aliquo præoccupatur: Ita nos iterum benevolentia proximi indigemus, quando ipsi tentamur, oportet enim alterum alterius onera portare, ut legem Christi impleamus, Galat. 6. vers. 2. donec perveniamus ad cœlestem illam perfectionem, ubi nulla sinistra nos turbabunt iudicia, nullis elemosynis indigemus, nullis peccatis nos inquinabimus, sed ἰσάγγελοι erimus, & in pulchritudine pacis Deum videbimus à facie ad faciem, Esa. 32. v. 18. 1. Cor. 13. vers. 12. Hoc concedat nobis benignissimus Deus propter Christum Jesum Salvatorem nostrum,
Ameu.

Dominica V. post Trinitatis.

Evangelium Luc. 5. vers. 1. II.

CUM pasceret Deus Israelitas in deserto pane cœlitus depluto, certas ipsi regulas præscribent, quomodo colligere debeant panem illum. Nam singulis diebus egredientur, inquit dominus & colligent, quantum sufficit. Die autem sexto duplum colligant, ut septimo die, quæ Sabbatho sacra est, cibum habeant. Hæc erat regula, quam in collectione Manna obser-

vare debebant Israelitæ. Si contra peccabant, omnis ipsorum conatus irritus erat. Fuerunt enim qui plus colligebant, quam opus habebant, contra præceptum Domini, sed non poterant asservare in crastinum, quia compuerunt, & à vermibus corrosus est. Fuerunt etiam, qui septimo die ad colligendum Manna exierunt, sed nihil inveniebant, Exod. 16. v. 16. scqq.

Si